

Handikappolitiska indikatorer i Stockholms stads verksamhetsplan för år 2010

Inledning

Den nästan totala avsaknaden av indikatorer i årets VP liksom i tidigare års har fått till följd att inga nämnder och bolag har uppfattat att funktionshinderaspekter är prioriterade av stadens fullmäktige; det är det svar som handikappråden har fått när de har velat lyfta fram sådana. Stadens handikappolitiska program har blivit en hyllvärmare bland alla andra övergripande styrdokument som ingen tar på allvar. Vi måste understryka att tydliga inriktningsmål och verksamhetsmål och tydliga och uppföljningsbara indikatorer i stadens styrsystem är en första förutsättning för att dessa aspekter ska beaktas.

Handikapprådet har därför för andra året ställt samman indikatorer till stadens verksamhetsplan (VP) som lyfter fram aspekter som handikapprörelsen i Stockholm anser nödvändiga att få beaktade om staden ska nå sitt mål att bli en stad för alla, en stad som möjliggör full delaktighet också för människor, boende likaväl som besökare, som lever med funktionsnedsättningar. Det är ännu inte möjligt att få en samlad bild av i vilken utsträckning som de olika delarna av den kommunala organisationen har beaktat vad handikapprådet förde fram inför arbetet med innevarande års VP. Det är givetvis önskvärt att få en sammanställning av om nämnder och handikappråd har beaktat indikatorerna för i år i sina verksamhetsplaner och vilken effekt de i så fall har fått. Avstämningen skulle kunna göras i samband med arbetet med verksamhetsberättelserna för 2009.

Rådets intryck är dock att flertalet indikatorer alltså är aktuella. Vi har därför haft föregående års lista som grund när vi nu föreslår indikatorer för år 2010 och aktualiserat och kompletterat den på vissa punkter.

Övergripande inriktningsmål

I stadens verksamhetsplan för innevarande år har tre inriktningsmål lagts fast:

- Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras.
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva.

Kompletteringen med ordet "tillgänglig" i det första målet för i år har i praktiken inte uppmärksamats ute i förvaltningarna och därför inte fått någon effekt eftersom innebörden inte har konkretiserats. Som framgår av den långa listan över indikatorer i det följande finns det handikappolitiska aspekter inom snart sagt alla områden som kommunen har ansvar för. Det framgår också av stadens eget handikappolitiska program och av den nya FN-konventionen.

Vi anser att

2010 års VP måste ge tydliga signaler till samtliga verksamheter i staden att de har att beakta de handikappolitiska aspekter som berör dem. Handikapprådets lista möjliggör för nämnder och bolag att prioritera bland dem.

Verksamhetsmål

I VP:s inledande avsnitt redovisas i år ett antal delmål och resonemang förs kring motiv och förutsättningar att nå dem. Handikappaspekter lyser med sin frånvaro i denna text. I avsnittet om Kommunfullmäktiges mål för de olika verksamhetsområdena förekommer sådana aspekter ytterst sparsamt.

Vi anser att

stadens handikappolitiska ambitioner måste genomsyra dessa delar av VP.

Skrivningarna måste göras så konkreta att de som har att förverkliga ambitionerna förstår vad de får för konsekvenser för den egna verksamheten.

Förslag på indikatorer

Våra förslag i det följande utgår från att de övergripande avsnitten i VP för 2010 kommer att ge tydliga direktiv till alla nämnder och bolag att personer med funktionsnedsättningar ska kunna ta del av deras verksamheter på samma villkor som alla andra. Kopplingen mellan stadens övergripande inriktningsmål och verksamhetsmål och vårt förslag till indikatorer måste bli tydlig.

Förslaget till indikatorer redovisas under de nämnder och bolag som de berör, vilket bör underlätta tillämpningen. Indikatorerna konkretiserar handikappolitiska aspekter inom de olika områden som handikapprörelsen i Stockholm just nu prioriterar.

Samtliga nämnder och bolag

- Samtliga lokaler och utemiljöer som nämnden/bolaget ansvarar för eller bedriver verksamheter i ska inventeras. Enkelt avhjälpta hinder ska undanröjas senast år 2010. Om nämnden/bolaget inte själv bär ansvaret för en lokal ska krav ställas på fastighetsägaren. Regeringens uppdrag till Boverket och den slutsatssatsning som Boverket nu initierar måste tas på allvar i alla nämnder och bolag.
- Ett tillgänglighetsperspektiv ska läggas på alla upphandlingar, även när det gäller anlitande av hotell, restauranger och andra lokaler. Tillgängligheten ska omfatta såväl den fysiska miljön som information och verksamheters utformning.
- Möteslokaler, teatrar och receptioner ska vara försedda med hörselteknisk och syntolkningsutrustning. Den ska sektioneras så att också personer som är elöverkänsliga kan vistas i lokalen. Ansvarig för drift och underhåll ska utses på varje arbetsplats.
- Stadens möteslokaler ska vara allergisanerade.
- Större lokaler, t.ex. gallerior, ska vara försedda med orienteringstavlor.
- Stadens hemsida och all information som staden ger ut ska vara utformad så att alla kan ta del av innehållet. Information ska lämnas om vilket material som finns i alternativa format samt om att de format som inte finns framtagna går att få på beställning.
- Stadens e-tjänster måste kunna nyttjas av personer med funktionsnedsättning och följa riktlinjer för tillgänglighet.
- Den som har fått ett enskilt beslut om insats ska kunna ta del av beslutet på för henne eller honom läsbart media, exempelvis i inläst form, i storstil, i punktskrift eller som elektronisk text.
- Alla evenemang som ordnas i staden ska vara möjliga för alla att ta del av. En lista över faktorer att beakta ska upprättas.

Kommunfullmäktige m.m.

- Stadsbyggnadskontoret ska anvisas tillräckliga resurser för att kunna bedriva en aktiv tillsyn vad gäller enkelt åtgärdade hinder inom det privata fastighetsbeståndet. Det gäller såväl den uppsökande delen som tillsynen över att nödvändiga åtgärder faktiskt vidtas och att de håller en godtagbar kvalitet.
- Ansvar för samordningen av stadens handikappolitiska arbete ska läggas på kommunstyrelsen.
- En centralt placerad samordnare av stadens arbete med den fysiska miljöns och informationens tillgänglighet ska tillsättas.
- FN-konventionens konsekvenser för stadens handikappolitiska arbete ska analyseras. De ska beaktas i det handikappolitiska program som ska ersätta det nu gällande efter utgången av år 2010.

Stadsdelsnämnderna

- Inga förändringar av driftformer får göras mot de enskilda brukarnas vilja.
- Nämnd- och andra möten ska hållas i lokaler som är tillgängliga och användbara för alla. De ska vara försedda med hörselteknisk och syntolkningsutrustning.
- Brukarråd ska tillskapas i gruppboende och dagliga verksamheter.
- Förebyggande hälsovård med inriktning på kost och motion ska vara ett obligatoriskt inslag i det stöd som hemtjänstpersonal och personal i gruppboende ger. Det måste tydliggöras i avtal som träffas med alla utförare.
- Antalet personer som har en individuell plan ska vid 2010 års slut uppgå till minst 25 % av dem som har laglig rätt till en sådan. Också andra som har insatser från flera håll och har nytta av en individuell plan ska erbjudas en sådan.
- Personal inom hemtjänsten och inom gruppboende och dagliga verksamheter som saknar för arbetet adekvat utbildning ska erbjudas sådan. Andelen personal som har sådan utbildning ska vid 2010 års slut uppgå till minst 85 %.
- Brukare och anhöriga ska ges utbildning i hur möjligheten till valfrihet kan utnyttjas.
- Personliga ombud ska finnas i samtliga stadsdelsnämnder. Det totala antalet i staden ska uppgå till minst 25.
- Synskadade och hörselskadade personer ska ha tillgång till heminstruktörer efter behov.
- Personal som ger stöd till personer med funktionsnedsättning ska ha kännedom om hjälpmedel. De ska aktivt verka för att de som behöver hjälpmedel får behovet tillgodosett.
- Ledsagarservice ska medges alla som behöver och önskar det oberoende av boendeform. Den enskilde ska ha rätt att bestämma vad han eller hon vill ha ledsagning till.
- Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska beredas möjligheter att efter behov delta i verksamheter som riktar sig till andra barn och ungdomar. De som behöver eller önskar en särskilt anpassad verksamhet ska i största möjliga utsträckning få sin önskan tillgodosedd. Det ska ske i samverkan med idrottsförvaltningens projektledare.
- Gruppboende för personer med utvecklingsstörning eller autism ska inte inrymma mer än fem lägenheter.
- Gruppboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar ska bestå av sju - tio lägenheter.

Vi anser inte att antalet alternativa driftformer är ett adekvat mått på valfriheten, vilket är det mått som ska måluppfyllelsen enligt VP 2009. Ett mått på valfriheten ska i stället vara andelen personer som fått sina önskemål om utförare tillgodosedda. Då är också valet att inte byta utförare ett aktivt val.

Exploateringsnämnden

- I de avtal som träffas vid markupplåtelser m.m. ska hänvisning göras till handboken Stockholm – en stad för alla, upplagan från år 2008.
- Efterlevnaden av avtalsbestämmelsen om tillgängligheten ska följas upp genom stickprovsundersökningar. Minst 20 procent av antalet färdigställda flerbostadshus ska ingå i stickprovet.
- Avtal som gäller nybyggnad och ombyggnad av hotell ska innehålla krav på tillgänglighet i byggnadernas olika delar (se indikatorer för stadsbyggnadsnämnden).

Fastighetsnämnden

- Gruppboheter för personer med utvecklingsstörning eller autism ska inte inrymma mer än fem lägenheter.
- Gruppboheter för personer med psykiska funktionsnedsättningar ska bestå av sju – tio lägenheter.
- Bostäder enligt SoL och LSS ska inrymmas i vanlig bostadsbebyggelse. Institutionsprägel får inte förekomma.

Idrottsnämnden

- Idrottsanläggningar ska utformas så att personer med olika funktionsnedsättningar kan delta både som aktiva idrottsutövare och som åskådare.
- De som behöver tillgång till badanläggningar med högre vattentemperatur än normalt ska kunna få sitt behov tillgodosett antingen i särskilda anläggningar eller genom att hänvisas till särskilda tider.
- Tjänsten som spindel i fritidsnätet för barn och ungdomar med Funktionsnedsättning ska permanentas.

Kulturnämnden

- Teatrar ska ha syn- och texttolkningsmöjligheter samt hörselteknisk och syntolkningsutrustning. Den ska sektioneras så att också personer som är elöverkänsliga kan besöka lokalerna.
- Alla ska kunna tillgodogöra sig den information som staden ger ut. Den ska finnas i lättläst form, teckentolkad och på medier som är anpassade till brukarnas behov.
- Stadens museer ska ha guideutrustning för hörselskadade.
- Tillgänglighetsguiden ska förse med information om utrymningssäkerheten i de lokaler som redovisas.

Kyrkogårdsnämnden

- Översiktliga kartor ska finnas vid kyrkogårdar och begravningsplatser. De ska vara utformade så att alla kan ta del av dem.
- Skyltning i kapell och utomhus ska förbättras och utformas så att också synskadade kan ta del av den.

- Brister i tillgängligheten för personer som använder rullstol ska röjas undan.
- Tillgängliga toaletter bör placeras i omedelbar närhet till kyrkogårdar och kapell.
- Val av växter ska ske med utgångspunkt i Astma- och allergiförbundets lista över växter som inte är allergiframkallande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

- Mått på miljörelaterade hälsoproblem ska utarbetas, t.ex. hörselskador, allergier, elöverkänslighet, stress.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

- Minst 100 personer med funktionsnedsättning ska ha tagits emot vid jobbtorgen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas nytilkomna flyktingar, bland vilka många har en funktionsnedsättning.
- Minst 20 procent ska ha slussats ut på arbetsmarknaden eller till utbildning. Insatsen ska inriktas såväl mot dem som uppbär socialbidrag som mot dem som har aktivitetsbidrag eller förtidspension.
- Bostäder enligt SoL och LSS ska utvärderas med hänsyn till hur de fungerar i relation till brukarnas behov. Om så visar sig nödvändigt ska de riktlinjer för utformning som f.n. tillämpas revideras.
- Riktlinjer ska utformas för stadsdelsnämndernas uppsökande verksamhet riktad till funktionsnedsatta personer, i första hand personer med psykiska och neuropsykiatriska problem. Särskild uppmärksamhet ska ägnas personer med annan etnisk bakgrund än svensk.
- Ansvar för planering och utbyggnad av bostäder enligt SoL och LSS ska flyttas från stadsdelsnämnderna till socialtjänstnämnden.
- Kvalitetsindikatorer inom verksamheter för personer med funktionsnedsättningar ska utarbetas.
- Utfallet av bestämmelser i avtal som träffas med olika utförare av insatser enligt SoL och LSS ska kontinuerligt följas upp på individnivå. Problem som uppstår måste omedelbart åtgärdas. Särskilt ska uppmärksammas vilka konsekvenser som pengssystemet får för den enskildes valfrihet.

Stadsbyggnadsnämnden

- Minst 20 tillsyner vad gäller bl.a. tillgängligheten och användbarheten ska göras av färdigställda bostadsbyggnader med mer än 20 lägenheter.
- Tillsyn ska göras av samtliga färdigställda större möteslokaler och kommersiella anläggningar.
- Samrådsmöten ska hållas i lokaler som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Hörselteknisk och syntolkningsutrustning ska finnas. Handläggare ska till förvaltningen redovisa vid vilka tillfällen som dessa krav inte har kunnat tillgodoses.
- Nämnden ska aktivt se till att ansvariga fastighetsägare röjer undan enkelt avhjälpta hinder senast år 2010.
- Resurser ska anvisas för arbetet med anmälningar om enkelt avhjälpta hinder.
- Nämnden ska fastställa tillgänglighetskrav för hotell som byggs eller byggs om.
- Antalet beslut där avsteg från tillgänglighetskrav har medgetts ska redovisas uppdelat på nybyggnad och ombyggnad.
- Antalet färdigställda lägenheter i småhus och flerbostadshus som inte är tillgängliga för rörelsehindrade, t.ex. lägenheter i två eller flera plan utan hiss

inom lägenheten, lägenheter på det övre planet i tvåvåningshus där den övre våningen saknar hissförbindelse, ska redovisas.

- Krav som garanterar utrymningssäkerheten i tunnlar och underjordiska utrymmen, t.ex. garage, för personer med funktionsnedsättning ska utarbetas.

Trafik- och renhållningsnämnden

- Alla trappor i stadens utemiljöer ska vara utförda i enlighet med stadens utemiljöprogram senast år 2010.
- Alla övergångsställen ska vara utformade enligt stockholmsmodellen senast år 2010.
- Ljudsignalerna vid övergångsställen ska hålla normal styrka så att det går att hitta platserna och att orientera sig med hörselns hjälp. Staden bör medverka i projekt med syfte att utveckla system som inte verkar störande för omgivningen.
- Lösningar för kvittblivning av sopor, i första hand hushållssopor, som förenar närhet, tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning med god arbetsmiljö för renhållningsarbetare, ska utvecklas.

Utbildningsnämnden

- Antal elever per speciallärare, skolläkare, skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator i stadens olika skolor, kommunalt och enskilt drivna ska minska.
- Elever med funktionsnedsättning ska ges samma möjlighet att välja skola som andra.
- Åtgärdsprogram ska utarbetas för alla elever med funktionsnedsättning som behöver det. Erforderliga resurser ska avsättas för dessa elever.
- Samverkan ska utvecklas mellan grund- respektive gymnasieskolan och särskolan respektive gymnasiesärskolan. Goda exempel ska spridas mellan rektorsområdena.
- Samverkan ska stimuleras mellan utbildningsnämndens och stadsdelsnämndernas handikappråd, och mellan dessa och skolorna.
- Centrala medel ska anslås så att skolor inom alla skolformer får fri tillgång till specialpedagogiskt stöd.

Skolfastigheter i Stockholm AB (Sisab)

- En plan ska upprättas för hur enkelt avhjälpta hinder i stadens skolor ska undanröjas senast år 2010. Alla delar av en skolbyggnad ska anses som offentliga och därför berörda av lagstiftningen om enkelt avhjälpta hinder. Avsaknad av hörselteknisk utrustning ska betraktas som ett enkelt avhjälpt hinder. Sådan utrustning ska finnas i samlingslokaler och vid behov finnas att tillgå vid möten i mindre lokaler, t.ex. klassrum .

Överförmyndarnämnden

- Bestämmelsen om gode mäns och förmyndares uppdrag ”att sörja för person” ska tydliggöras.
- Gode män och förmyndare ska ges utbildning om olika funktionsnedsättningar och deras effekter för de berörda personernas dagliga liv.
- Gode män och förmyndare ska ges information om valfrihetssystemet i Stockholm, så att de kan ge ett gott stöd till sina uppdragsgivare.

2009-09-10